

Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse

Eksamensoppgave i TIØ4105 Industriell økonomisk styring

Faglig kontakt under eksamen: Sjur Westgaard

Tlf.: 73 41 29 51 / 918 97 096

Eksamensdato: 08.08.2018

Eksamenstid (fra-til): 09.00 – 13.00

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemiddel: **D** - Ingen trykte eller håndskrevne hjelpemiddel.

Bestemt, enkel kalkulator tillatt.

Annen informasjon:

Målform/språk: Bokmål

Antall sider (uten forside): 5

Antall sider vedlegg: 0

Informasjon om trykking av eksamensoppgave

Originalen er:

1-sidig ☐ 2-sidig ☐

sort/hvit ☐ farger ☐

skal ha flervalgskjema ☐

Kontrollert av:

26/07/18
Dato

Sign

Oppgave 1 Bedriftsøkonomi. Alternativkostnader. (20 %)

- a) Hva mener vi med priselastisitet, elastisk og uelastisk etterspørsel? Illustrer svarene med figurer og formler.
- b) Hvilke forhold bestemmer prisen på et produkt eller tjeneste en bedrift selger?
- c) Beskriv de ulike metoder for avskrivninger som læreboka tar opp.

Du eier en forretning. En dag for du et tilbud om å selge den til en større kjede, samtidig som du får tilbud om å fortsette som butikksjef. Kjeden er villig til å betale deg kr 1 500 000 for forretningen i tillegg til det du måtte skylde vareleverandørene på overtagelsestidspunktet. Som butikksjef blir du tilbudt en lønn på kr 350 000 årlig.

Resultatregnskapet for forretningen så sist år slik ut:

Salgsinntekter		kr 4 500 000
– Varekostnader	kr 2 700 000	
– Driftskostnader	kr 1 325 000	kr 4 025 000
Resultat		kr 475 000

Forretningen er organisert som et enkeltmannsforetak og din lønn dekkes av resultatet.

Når det gjelder fremtidig avkastning av den eventuelle salgssummen, mener bankens rådgiver at du bør kunne oppnå en årlig avkastning av salgssummen på 10%.

- d) Hva bør du gjøre ut fra et rent økonomisk synspunkt?
- e) Hvilke ikke-økonomiske forhold kan tenkes å påvirke beslutningen?

Oppgave 2 Finansregnskap og analyse (20%)

AS Handel registreres den 01.01 basert på kr 150 000 i aksjekapital og et banklån på kr 150 000. I påvente av oppstart settes pengene i banken som innskudd.

a) Hva blir åpningsbalansen per 01.01?

I de første dagene av januar ankommer butikkutstyr fra en leverandør. Fakturaen lyder på kr 200 000, som betales kontant. Utstyret skal avskrives lineært over 10 år. Avskrivningskostnaden belastes ved utgangen av hvert år. Leverandøren av handelsvarene gir imidlertid 30 dagers kreditt. Fakturaen lyder på kr 60 000 og varene ankommer i slutten av januar. AS Handel skal åpne sine dører den 01.02, og ønsker derfor å sette opp en balanse per 31.01.

b) Hva blir balansen 31.01?

Ved slutten av Handels første driftsår viser kontoutskriften fra banken kr 60 000, inkl. renteinntekter, Tilgodegavdende fra kunder kr 20 000, vareopptellingen viste at det var handelsvarer for kr 70 000 på lager. Gjelden til leverandørene den 31.12 var kr 40 000, mens det var betalt avdrag til banken i løpet av året på kr 30 000.

c) Hva blir balansen per 31.12?

d) Beskriv hva vi mener med bedriftens lønnsomhet, likviditet, finansieringsstruktur og soliditet.

e) Hvilke finansielle nøkkeltall brukes for å analysere bedriftens lønnsomhet, likviditet, finansieringsstruktur og soliditet?

f) Hvilke krav setter man normalt til størrelsene i e)?

Oppgave 3 Prissetting. Produktvalg. (20%)

En trevarefabrikk har spesialisert seg på vinduer og tilvirker tre varianter A, B og C basert på samme råmaterialer og tilvirkningsprosess. Det som skiller variantene fra hverandre er størrelsen. De tre variantenes forbruk av produksjonsfaktorene (råmaterialer, lønn og andre tilvirkningskostnader) forholder seg til hverandre som 1 : 2 : 3.

I sist periode utgjorde bedriftens samlede tilvirknings-kostnader kr 3 750 000. Det ble tilvirket henholdsvis 3 000, 3 600 og 1 600 enheter av vinduene A, B og C.

Salgs-og administrasjonstillegget var 20 %.

- a) Hva var de tre variantenes tilvirkningskostnader per enhet i sist periode?
- b) Hva var den tilsvarende selvkost?

I oppgaven under skal du vurdere produktvalg når det samtidig eksisterer flaskehalser. Bedriftens to produkter X og Y tilvirkes ved bedriftens to maskiner I og II. Begge maskiner representerer flaskehalser. Kapasitet på Maskin I er 2 000 timer og Maskin II 6 000 timer. Bedriften kan maks. selge 750 enheter av produkt Y, mens den kan selge det den kan klare å produsere av X. Vi har følgende tilleggsdata:

Produkt	Tidsforbruk per enhet	Tidsforbruk per enhet	Dekningsbidrag per enhet
	Maskin I	Maskin II	
X	2 timer	4 timer	kr 50
Y	1 timer	6 timer	kr 30

- c) Hva er optimal produktmik?
- d) Hva er totalt dekningsbidrag?

Oppgave 4 Investeringsanalyse (20%)

En bedrift planlegger å sette i gang produksjon og salg av et nytt produkt. Det er i tilfelle nødvendig å anskaffe en maskin til kr 1 200 000. Det er regnet med en økonomisk levetid på 5 år og det er ikke regnet med noen utrangeringsverdi for maskinen. Det antas videre at salget vil gi et dekningsbidrag per år på kr 500 000 og at det oppstår en økning i de årlige faste betalbare kostnadene på kr 100 000. For å komme inn på markedet er det regnet med å bruke kr 200 000 i markedsføringstiltak ved oppstart. Bedriftens avkastningskrav (kalkulasjonsrente) er satt til 10 %.

- a) Sett opp prosjektets kontantstrøm
- b) Vurder om det er lønnsomt å gjennomføre denne investeringen.

Bedriften har etter nærmere vurdering funnet ut at det må regnes med en ekstra kapitalbinding i omløpsmidler/arbeidskapital på kr 100 000 i prosjektets økonomiske levetid.

- c) Revurder prosjektet på grunnlag av opplysningen om kapitalbindingen i omløpsmidler.
- d) Hva blir prosjektets internrente?

Oppgave 5 Markøkonomi og bedriften (20%)

- a) Hvordan deler man inn fagfeltene mikroøkonomi, makroøkonomi og bedriftsøkonomi?
- b) Hvorfor er forståelse av makroøkonomi viktig for styringen av en bedrift?
- c) Hvilke 4 kilder har vi til økonomisk vekst i Norge (både for bedrifter og husholdninger)?
- d) Hva er årsakene til at vi har konjunktursvingninger i Norge (både for bedrifter og husholdninger)?
- e) Hvordan påvirkes en bedrift av endringer i rentenivå, valutakurser, og generelle priser? I hvilken grad kan en sentralbank styre disse størrelsene?